

הלכות סנהדרין פרק י

א. אחד מן הדיינים בדיני נפשות שהיה מן המזכין, או מן המחייבין, לא מפני שאמר דבר הנראה לו בדעתו, אלא נטה אחר דברי חברו הרי זה עובר בלא תעשה, ועל זה נאמר "לא-תענה על-רב, לנטת" (שמות כג, ב): מפני השמועה אמרו, שלא תאמר בשעת מנין, די שאהיה כאיש פלוני, אלא אמר מה שבפניך.

ב. ובכלל לאו זה, שלא יחזור המלמד זכות בדיני נפשות ללמד חובה, שנאמר "לא-תענה על-רב, לנטת" (שמות כג, ב). במה דברים אמורים, בשעת משא ומתן; אבל בשעת גמר דין, יש למלמד זכות לחזור ולהמנות עם המחייבין.

ג. תלמיד שהיה מזכה, ומת רואין אותו כאלו הוא מזכה במקומו. אמר אחד יש לי ללמד זכות, ונשתתק או מת קדם שילמד זכות ויאמר מאיזה טעם מזכה הרי זה כמי שאינו. שנים שאמרו טעם אחד אפלו משני מקראות, אין נמנין אלא באחד.

ד. ומפי השמועה למדו, שאין מתחילין בדיני נפשות מן הגדול שמא יסמכו השאר על דעתו, ולא יראו עצמן כדאי לחלק עליו: אלא יאמר כל אחד דבר הנראה לו בדעתו. וכן אין פותחין בדיני נפשות לחובה, אלא לזכות. כיצד: אומרים לזה שחטא, אם לא עשית דבר זה שהעידו בו עליך, אל תירא מדבריהם.

ה. אמר אחד מן התלמידים בדיני נפשות, יש לי ללמד עליו חובה משתקין אותו. אמר יש לי ללמד עליו זכות, מעלין אותו עמהן לסנהדרין: אם יש בדבריו ממש שומעין לו, ואינו יורד משם לעולם; ואם אין ממש בדבריו, אינו יורד משם כל היום כלו. אפלו אמר הנדון עצמו, יש לי ללמד על עצמי זכות שומעין לו, ועולה למנין: והוא, שיהיה בדבריו ממש.

ו. בית דין שטעו בדיני נפשות, וחיבו את הפטור וגמרו דינו להריגה, ונראה להם הטעם שיסתרו בו את דינו, כדי לזכותו סותרין, וחוזרין ודנין אותו. אבל אם טעו, ופטרו את המחייב הריגה אין סותרין את דינו, ואין מחזירין אותו.

ז. במה דברים אמורים, בשטעו בדבר שאין הצדוקיין מודין בו. אבל אם טעו בדבר שהצדוקיין מודין בו, מחזירין אותו לחובה.

ח. כיצד: אמרו הבא על הערוה שלא בדרך פטור, ופטרוהו מחזירין אותו, וממיתין אותו; אבל אם אמרו המערה שלא בדרך פטור, ופטרוהו אין מחזירין אותו. וכן כל כיוצא בזה.